

DEPREMİN HATIRLATTIKLARI

Müslümanda olması ve olmaması gerekenler

DR.
C. AHMET
AKIŞIK

c.ahmetakisik@gmail.com

Ü

İkiz nüfusunun %99'u Müslümandır. Buna göre Türkiye'miz İslam ülkeleri arasında yer almaktadır. İster tabii/doğal, isterse insan eliyle olan bir afet ve zarar karşısında dinimiz İslam'ın o konu ile ilgili esas ve hükümlerini hatırlamamız ve hatırlatmamız çok tabiidir, normaldir. Devletler, laik/lâ dinî olabilirler, fakat insanlar/kişiler asla laik olamazlar. Bu olgu/gerçek, dünyanın her devletinde ve ülkesinde aynıdır. Bir insan, ya Müslüman, Yahudi, Hristiyan veya bunların dışında beşerî bir inanca sahip, yahut hiçbir dine inanmayan ateist olmaktadır. Onun için dünyamızda devlet olarak laik rejimi kabul eden bütün ülkelerde -özellikle Avrupa ve Amerika'da- kiliseler, sinagoglar ve mescidler bulunmakta ve faaliyetlerine devam etmektedirler.

Ülkemiz de devlet olarak laiktir ama, halkımız Müslümandır. Esnafı, işçisi, memuru, âmiri, öğretmeni, öğrencisi, teknisyeni, mühendisi, doktoru, bireysel hayatında genelde İslam'ın vecibeleri ve ahlâkı çerçevesinde hareket eder. Dükkânını besmele ile açar, vakti girince namazını kılar, kurbanını keser, zekâtını verir, hacca gider ve evine domuz eti getirmez. İşini yaparken, hatta kamuda çalışırken dahi, hile yapmaz, yalan söylemez, başkalarını aldatmaz, alışverişinde doğru dürüst davranır...

Ancak bu deprem dolayısıyla görüldü ve açıkça ortaya çıktı ki, bazı vatandaşlarımız İslam ahlâkından çok uzaklaşmış, başkalarının canına, malına kastedecek ve ölümlerine sebep olacak tarzda yasalara aykırı hareket etmişlerdir. Uzmanların açıklamalarına göre yıkılan bazı binalar, mevcut yönetmeliklere uygun yapılmamış, çok para kazanabilmek için çeşitli hile ve yalanlarla vatandaşlar aldatılmıştır.

Biz bu yazımızda bir Müslümanın kendi işini yaparken veya başkalarının işinde ve kamuda çalışırken nelere dikkat etmesi, hangi özelliklere sahip olması ve hangi davranışlardan uzak durmasının gerektiği üzerinde duracağız. Bu konu, şu ana başlıklar altında ele alınabilir:

OLMASI GEREKENLER

Bir Müslümanda mutlaka bulunması gereken özelliklerin başında şunlar gelmektedir:

1. Yüce Allah'a Teslimiyet
Müslüman, yüce Allah'a inanan bir kişidir. O'nun birliğine; eşi, benzeri, ortağı, oğlu, kızı olmadığına; her şeyin yaratıcısı, rızık vericisi, ezeli ve ebedî olduğuna iman eder. Son Peygamber Muhammed aleyhisselâm ile gönderilen Kur'an'a, İslam dinine ve Resûlü tarafından hadis-i şerifleriyle açıklanan dünya, ahiret ve din/ibadet bilgilerinin hepsine şüphe etmeden ve pazarlık yapmadan inanır. Müslüman, yüce Allah'ın verdiği akli, dini eleştiride ve değiştirmede değil, onu anlamada kullanan, kendini Allah'a, Resûlüne ve Eshâb-ı Kirâmın müctehid ulemaya naklettiği İslam'a teslim olan bahtiyar bir Mü'mindir.

Ayet-i Kerimelerde buyrulur:
Allah katında din, İslam'dır (Âl-i İmran, 19). Kim, İslam dini'nden başka bir din ararsa, ondan bu asla kabul olunmaz (o din geçersizdir) (Âl-i İmran, 85).

Mü'min bir erkek ve kadın için Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdiği zaman, artık onlar için teslimiyetten başka hiçbir terahî yoktur (Ahzâb, 36).

Bu durumda bir Müslüman, mensup olduğu ve teslim olduğu İslam dininin inanç, ahlâk ve iş konusunda bütün esas ve kurallarına uymak zorundadır. Bu, onun için bir yük değil, şereflî bir mükellefiyettir.

2. Ehil Olma/Uzmanlık
Bu konuda esaslar:
Allah size, mutlaka emanetleri (din ve dünya işlerini) ehil olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz za-

Son depremler dolayısıyla açıkça ortaya çıktı ki, bazı vatandaşlarımız İslam ahlâkından çok uzaklaşmış, başkalarının canına, malına kastedecek ve ölümlerine sebep olacak tarzda yasalara aykırı hareket etmişlerdir. Yıkılan bazı binalar, mevcut yönetmeliklere uygun yapılmamış, çok para kazanabilmek için çeşitli hile ve yalanlarla vatandaşlar aldatılmıştır.

man adaletle hükmetmenizi emreder (Nisa, 58).

Emanet (din ve dünya işi) ehil olmayan kimseye verildiği (veya işi, ehil olmayan yapmaya, ya da talip olmaya kalktığı) zaman, kıyameti bekle (Buhârî, İlim 2; Rikâk 35).

Eğer iş, ehil olmayan verilirse, o kimsede, hem kendine, hem de başkalarına zarar verir.

Bu müteahhit için de böyledir, mühendis, doktor, öğretmen ve din görevlisi için de böyledir. Bazı durumlarda belge, uzmanlık için tek kanıt/delil değildir, olmayabilir. Bir de işin manevi boyutu vardır. Çoğu zaman bu dikkate alınmaz. Hâlbuki İslam'da önce dinî boyut ele alınır. Sonra diğer şart aranır.

Belgeli bir müteahhit, ihtiras sahibi, yalancı ve rüşvetçi olabilir. Organ mafyası ile anlaşan bir doktor olabilir. Hadislerle inanan, "Kur'an yeter" diyen diplomalı bir ilahiyatçı olabilir. Ordunun, devletin ve millî savunmanın karşısında olan diplomalı bir ekonomist olabilir.

Onun için ehliyet ve uzmanlıkta, manevî, millî ve ahlâkı unsur, maddî unsurun önünde yer alır.

3. Sorumluluk/Hesap Verme
Bu konuda esaslar:
O (Allah) yaptığınan sorumlu değildir. Onlar (insanlar) ise, (din ve dünyaya ait bütün işlerinden) sorumlu tutulacaklar (hesaba çekilecekler)dir (Enbiyâ, 23).

Her biriniz bir yöneticisiniz ve her biriniz yönettiklerinizden (ve yaptığınız işlerden) sorumlusunuz. Devlet adamı, bir yöneticidir ve halkından sorumludur; erkek, ailesinin yöneticisidir ve onları gözetmekten sorumludur; kadın, kocasının evinin muhafızdır ve bundan sorumludur; hizmetçi efendisinin malının bekçisidir ve bundan sorumludur. Her biriniz, bir yöneticisiniz ve yönettiklerinizden sorumlusunuz (Buhârî, Cenâiz 32; Ahkâm 1).

İnsan, akıl ve irade sahibidir. Bütün yaptıklarından sorumludur. İslam bu sorumluluğu birtakım bölümlere ayırarak, kurallara bağlamıştır. Müslüman için dünyada ilgili kişi ve kurumlara karşı mes'ul olduğu gibi, asıl sorumluluk, yüce Allah'a karşıdır, bunun hesabı da ahirette verilecektir. Müslüman, bu bilinçle yaşar ve bu çerçevede iş yapar.

4. Doğruluk/Dürüstlük
Bu konuda esaslar:
Emrolunduğun gibi dosdoğru ol (Hüd, 112), emrolunduğun gibi dosdoğru ol ve onların hevâsına (dine aykırı istek ve menfaatlerine) uyma/âlet olma (Şûrâ, 15).

(İslam dininin esaslarına, ahkâmına ve ahlâkına göre hareket eden) doğrularla beraber olun (Tevbe, 119).

Ya Resûlallah bana İslâm'ı böyle tanıttı ki, senden başka birine sorma ihtiyacını duymayayım, diyen bir sahâbiye, Resûlullah aleyhisselâm şöyle bu-

Hile yapan ve yapmaya kalkan bir Müslüman, her şeyden önce kendine zarar vermektedir.

Yardı: Allah'a iman ettim de, sonra da dosdoğru ol (Müslim, İman 15).
Başka bir hadis-i şerifte de: (Her işte) doğru dürüst olunuz (İbn Mâce, Tahâre 4) buyurdu.
Müslümanın en önemli özelliklerinden biri, doğru ve dürüst olmasıdır. Bütün davranışlarının merkezinde bu özellik vardır. Kişinin bireysel ve sosyal hayatı, bu doğruluk ve dürüstlük üzerine şekillenir. Çünkü bu ölçü kalktığında, bütün kötü ve çirkin davranışlar için kapı açılmış olur.

5. Ölüm/Allah Korkusu
Bu konuda esaslar:
Her nefis/canlı, ölümü tadacaktır (Âl-i İmran, 185; Enbiyâ, 35; Ankebut, 57).
Yeryüzündeki her canlı yok olacaktır (dünya hayatı son bulacaktır) (Rahman, 26).

Ey iman edenler! (Ayet ve hadislerde açıklandığı şekilde itaata bulunarak ve günahlardan uzak kalarak) Allah'tan nasil korkmak gerekiyorsa, öylece korkun ve ancak O'na göndülen teslim olan Müslümanlar olarak ölmeye çalışın (bütün ibadetleri kendinde toplayan namaz ve diğer ibadetleri vaktinde eda ediniz; sakın isyanda bulunmayın) (Âl-i İmran, 102).

Ey iman edenler! Eğer Allah'tan korkar (O'na karşı gelmekten sakınırsanız), size furkan (hakkı bâtilden, doğruyu yanlıştan ayıracak şaşmaz bir ölçü) verir, günahlarınızı örter ve sizi başışlar. Çünkü Allah, çok büyük lütuf ve ihsan sahibidir (Enfâl, 29).

Öldükten sonra hesap verme inancı, Müslümanın kötülük yapma, kendine ve başkalarına zarar verme düşüncesine ve davranışlarına engel olan en önemli kalkandır. Bu da Allah'tan korkma neticesinde ortaya çıkar. Diğer bir ifadeyle bu, Müslümanı ateşten koruyan bir emniyet supabı ve uyarıcısıdır.

OLMAMASI GEREKENLER

1. Hırs ve Tamah
Bu konuda esaslar:
Yemin olsun ki, (Resûlüm) şüphesiz sen onları (Yahüdileri), insanların hayata (dünyaya, mala ve maddiyata) en hırslı olanı -hatta öldükten sonra dirilmeyi inkâr eden) müşriklere (bile) daha düşkün bulursun; onlardan her biri, bin yıl yaşamak ister. Hâlbuki (uzun) yaşatılması, onu azaptan uzaklaştırarak değildir. (Yüce) Allah, onların yaptıklarını tamamiyle görmektedir

(Bakara, 96).

İnsanoğlunun iki vadi dolusu altını olsa, mutlaka bir üçüncüsünü ister; onun gözünü ancak toprak doyurur; (hırstan) tevbe edenlerin tevbesini Allah kabul eder (Buhârî, Rikâk 10; Müslim, Zekât 40).

Ademoğlu yaşlanır, fakat ondaki iki şey genç kalır: Mal hırsı ve (uzun) ömür hırsı (İbn Mâce, Zühd 27).

Müslüman, hırs ve tamahkârlıktan/ açgözlülüğten uzak durmalıdır. Çalışmalı, gayret göstermeli, fakat mütevekkil olmalıdır. Rızık ve kazanç, takdir edilenden ne fazla, ne de eksik olur. Bunu iyi anlamalı ve İslam âlimlerinin açıklamalarına göre anlamaya çalışmalıdır.

2. Hile Yapma
Bu konuda esaslar:
Ey iman edenler, Allah'a ve Peygambere hânikil etmeyin. Kendiniz bilip dururken emânetlerinizi de hânikil etmeyiniz (Enfâl, 27).

Peygamber aleyhisselâm: (Hububatın ıslak kısmını alta, kuru kısmını üste koyan bir satıcıya) bu ıslaklığı herkesin görmesi için hububatın üzerine çıkarman gerekir miydi? Hile yapar, bizi aldatan benden/bizden değildir (Müslim, İman 45; Tirmizî, Buyû' 74).

Alıcı ile satıcı pazarlık yaparken, ikinci bir alıcının pazarlık yapması caiz değildir. Abdullah b. Ömer, pazarlık üzerine ikinci bir şahsın pazarlık yapmasını Peygamberimiz aleyhisselâm'ın yasakladığını söyledi (Buhârî, Buyû' 58; Müslim, Buyû' 4).

Hile yapan ve yapmaya kalkan bir Müslüman, her şeyden önce kendine zarar vermektedir ve ahiret için azabını hazırlamaktadır. Çünkü kendi iradesinin üstünde mutlak bir iradenin olduğunu unutmamalıdır. Bir gün başkası için kazdığı kuyuya, kendisi düşebilir. Dünyada bunun örnekleri, çok görülmektedir.

3. Başkasını Aldatma

Bu konuda esaslar:
Ey iman edenler! Birbirinizin mallarını haksızlıkla (hile, yalan, aldatma yoluyla) değil, karşılıklı rıza ile yapılan ticaretle yiyyin, (haram ile) nefsinizi mahvetmeyin. Allah, şüphesiz size merhamet eder. Bunu, kim aşırı giderse haksızlıkla (haram yolla) yaparsa, onu ateşe/cehennem'e atacağım (Nisâ, 29-30).

Birbirinizi aldatmak (hile ve fesat çıkarmak) için yemin etmeyin (Nahl, 94).

Kiminle alış veriş yaparsan, aldatmak yok! de (Müslim, Buyû' 12).
Müslüman kardeşinin malına veya şeref ve namusuna yönelik günah işleyen kimsede, altın ve gümüşün geçerli olmadığı gün gelmeden önce ondan helâlik dilesin. O gün, dünyada kötülük yapan kimsenin sevapları varsa, haksızlığı kadar alınıp mağdura verilir, şayet sevapları yoksa, onun günahından alınıp diğerine yüklenir. Üzerinde kul hakkı bulunan kimsenin hiçbir maddî bedelin geçerli ol-

mayacağı Kıyamet gününde önce hak sahibiyle helâleşmesi istenir (Buhârî, Mezâlim 10; Rikâk 48).

Bir kişi ahiret'te namaz, oruç, zekât gibi ibadetlerini yerine getirmiş olarak Allah'ın huzuruna gelir. Bununla beraber öyle günahlarla gelir ki, kimisine sövüp saymış, kiminin kanını akıtmış, kiminin malını yemiştir, kimine iftira etmiştir. Bu durum karşısında onun ibadetlerinden elde ettiği sevaplardan alınıp hak sahiplerine dağıtılır. Eğer ibadetleri ve iyilikleri bu hakları ödemeğe yetmezse, hak sahiplerinin günahlarından alınıp hak yiyenin günahlarına eklenir. Böylece sevapları elinden gitmiş, günahları ise, daha da artmış, dolayısıyla müflis durumuna düşmüş olan bu kişi, ceheennem atılır (Müslim, Birr 15; Ayrıca bk. Buhârî, Mezâlim 10).
Bir Müslüman, müflis durumuna düşmemelidir.

4. Yalan Söyleme
Bu konuda esaslar:
Yalan sözden kaçınınız (Hacc, 60).

Satıcı ile alıcı birbirlerinden ayrılmadıkları müddetçe ya da ayrılıncaya kadar muhayyerdirler. Bunlardan her biri doğru söyleyip (mal ve bedele âid hususları) birbirine beyân ederlerse, bu alışverişlerinde kendilerine bereket ihsan olunur. Eğer ikisi de (mal ve bedelin aybını) gizler de yalan söylerlerse, alışverişlerinin bereketi kalmaz (Buhârî, Buyû' 22).

Peygamber aleyhisselâm: "Büyük günahların en büyüğünü size haber vereyim mi?" buyurdu.

Biz sahâbler: Evet, haber ver ya Rasûlallah! dedik. Resûlullah:

"Allah'a ortak koşmak, anaya-babaya isyan ve ezâ etmektir" buyurdu.

Ve dayanmakta iken oturdu da: "İyi dinleyin! Bir de yalan söz ve yalan şahitliktir. Dikkat edin, bir de yalan söz ve yalan şahitliktir." buyurdu (Buhârî, Edeb 6).

Yalan, birçok kötülüğün anasıdır.

5. Haram Kazanç
Bu konuda esaslar:
Mallarınızı aranızda bâtil (hırsızlık, hile ve yalan) ile yemeyin! İnsanların mallarından bir kısmını bile bile günah bir yolla yemek için o malları hâkimlere (rüşvet olarak) vermeyin! (Bakara, 188).

(Bütün peygamberlere risaletleri zamanında vahyimiz şöyle olmuştur:) Ey Resûller! Temiz (helâl) şeylerden yiyyiniz ve (farz ve nafil olarak) salih (dinin öngördüğü iyi) ameller işleyiniz. Şüphesiz ben, sizin (gizli ve açık) yaptığınız şeylerin hepsini bilirim. (Bu hitap, peygamberlerin şahsında ümmetlerededir. Bütün peygamberler, haram işlemekten korunmuşlardır "Mü'minün, 23/ Semerkand").

Ey iman edenler, Allah'ın sizin için helâl kıldığı güzel şeyleri haram kılmayın ve haddi aşmayın. Şüphesiz Allah, haddi aşanları (dine aykırı hareket edenleri) sevmez (Mâide, 87).

Allah'ın size rızık olarak verdiğinizden helâl ve temiz olanları yiyyin. O iman ettiğiniz Allah'tan korkun (haram yemeyin) (Mâide, 88).

İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelecek ki, o devirde kişi, ele geçirdiği mali halâlden mi, yoksul haramdan mı kazandığına hiç aldırmaz (Buhârî, Buyû' 7).

Haramla beslenen hiçbir beden, cennet'e giremez (Dârimî, Rikâk 60).

Bir kimse Allah yolunda uzun seferler yapar da saçı başı dağınık, toza toprağa karışmış vaziyette ellerini semaya açar: "Ya Rabbi, Ya Rabbi" diyerek dua eder. Hâlbuki onun içtiği haram, içtiği haram, giydiği haramdır. Böyle birinin duası nasıl kabul olunur? (Dârimî, Rikâk 9).

Müslüman, yalan söyleyerek, hile yaparak, başkalarını aldatarak ve haram yiyerek, kısa ömrünü zayi etmez, etmemesi gerekir. İnanır ki, bir gün bu hayat, son bulacaktır. Bu, ispatı gereksiz olan bir hakikattir. Onun için Salih Müslüman, akıllıdır, bütün kötülüklerden uzak kalarak ve dinin teklif ettiği salih amellerle/ibadetlerle sonsuz olan ahiret hayatına hazırlık yapan bahtiyar kişidir, kişi olmalıdır.

Akıl ve irade sahibi insan, bütün yaptıklarından sorumludur.